

tence, som jeg også lige har påpeget i forhold til bestemmelserne i straffelovens § 241, hvor det jo er domstolspraksis, men det er rigtigt påpeget af fru Birthe Rønne Hornbech, at her kan anklagemyndigheden selvfølgelig forsøge at få nogle prøvesager, og det er også lykkedes gennem sager til Højesteret at få domspraksis høre op med strafudmåling, når det drejer sig om § 241.

Jeg var lidt forundret over fru Sonja Albrinks bemærkninger om måden, hvorpå vi har læst Straffelovrådets holdninger. Jeg håber, vi undervejs i udvalgsbehandlingen kan få ryddet nogle misforståelser af vejen her. Jeg tror, at det bygger på en misforståelse, at vi ikke skulle have læst Straffelovrådets tilkendegivelser på det her felt på den rette vis, men det vil jeg gerne vende tilbage til også i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Samlet set er det her et lovforslag, der forhåbentlig – tror vi på; det er baggrunden for det – kan fremme den udvikling, der er i vort samfund, at vi får færre og færre mennesker, der kører spirituskørsel, og her har udviklingen været ganske positiv. Ser vi tilbage til begyndelsen af 1980'erne, så lå vi i antal afgørelser for spiritus- eller promillekørsel på over 11.000, og vi er her mod slutningen af 1990'erne – de seneste tal, som er i lovforslaget, er fra 1997 – nede på 7.565 afgørelser om spiritus- eller promillekørsel.

Og ser vi på den spirituskørsel, der er forbundet med færdselsuheld, ja, så er der også tale om en meget kraftig reduktion i antal afgørelser fra i 1981 at være på 3.415 til nu i slutningen af 1990'erne at være nede på 2.000. Og specielt om det tema, som nogle ordførere har været inde på, uagtsomt manddrab m.v. ved færdselsuheld i spirituspåvirket tilstand, er der jo også der en klar reduktion i antallet af afgørelser.

Så vi er – samfundet som helhed – inde i en positiv udvikling på det her felt. Jeg håber og tror også på, at det her lovforslag kan bidrage yderligere til det, al den stund at den nye sanktion, vi her får ind, er noget, som jeg tror også for den enkelte og specielt dem, der også nu kan dømmes til alkoholistbehandling, er et bidrag til, at vi kan fortsætte den positive udvikling netop på det her meget vitale og vigtige område.

Med de ord, der er faldet, ser jeg frem til en konstruktiv udvalgsbehandling af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen. og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 76: Forslag til lov om ændring af lov om svangerskabsafbrydelse. (Sene provokerede aborter). Af justitsministeren (Frank Jensen). (Fremsat 27/10 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Der har i de senere år været en ganske omfattende debat om de etiske problemer, der er forbundet med at foretage sene provokerede aborter. Debatten har været ført her i Folketinget, i Etisk Råd og også ganske bredt i offentligheden, og det er godt, fordi provokeret abort hører til blandt de problemområder, hvor alle problemer ikke kan løses gennem helt koncise lovparagraffer. Hvad enten vi så bryder os om det eller ej, så må vi erkende, at der er livsområder, hvor de menneskelige hensyn er så modsatrettede, at de ikke kan løses efter en på forhånd given facitliste.

Jeg tror, vi alle kan være enige om, at abortindgreb efter 12. uge ikke er ønskværdigt. Men i hvert fald de fleste af os er formentlig også enige om, at der kan være situationer og modsatrettede hensyn, der bør føre til, at også senere aborter må accepteres.

Når vi drøfter, hvordan vi udformer et regelsæt for sene provokerede aborter, er der især to temaer, der skiller sig ud: Skal der være en fast overgrænse, og skal den i givet fald være med eller uden dispensationsmulighed? Og det andet er spørgsmålet om en definition af levedygtighedskriteriet.

Med hensyn til en overgrænse for abort er det Socialdemokratiets holdning, at grundene til abort skal være mere og mere tungtvejende, jo senere i graviditeten kvinden er. Men vi er ikke enige i en absolut overgrænse, fordi en sådan grænse ikke vil kunne give rum for at varetage helt nødvendige både etiske og menneskelige hensyn.

Hvis man følger Kristeligt Folkepartis forslag fra tidligere på året, så vil konsekvensen være, at det bliver et nej til abort, uanset om fostret anses for levedygtigt eller ej, og det er vi modstandere af.

Også debatten om levedygtighedskriteriet er vanskelig. Umiddelbart lyder det jo rigtigt og logisk med et levedygtighedskriterium, men hvad er egentlig definitionen på levedygtighed? Er det, at et foster overlever ved hjælp af den indsats, der er så at sige mere eller mindre gængs ved komplicerede fødsler rundt omkring på landets sygehuse, eller er det, at al den viden og teknologi, der er til rådighed på højt specialiserede afdelinger, sættes ind for at få også børn med en ekstrem lav fødselsvægt til at overleve?

Skal levedygtighedskriteriet vurderes ud fra den ekstreme teknologiske indsats, er vi betænkelige, fordi vi finder, at der i høj grad er etiske problemer ved at redde endog meget små fostre. Vi hører meget om de tilfælde, hvor de ekstremt tidlige fødsler er gået godt, men vi er tilbøjelige til at fortrænge de tilfælde, hvor det går lidet ønskværdigt.

Socialdemokratiet finder, at abortloven stort set er god, også set i lyset af den praksis, som har udviklet sig i abortsamarådene, hvor tilladelse til de meget sene aborter er begrænset til de tilfælde, hvor fostret har helt fundamentale skader. På den baggrund kan vi støtte ministerens forslag. Det har ikke været nogen helt nem opgave, men vi finder faktisk, at resultatet er blevet et afbalanceret forslag, hvor man på den ene side fjerner de mere socialt betingede kriterier som mulighed for sene aborter, og hvor man på den anden side lovfæster den praksis, der har udviklet sig i abortsamarådene. Vi er godt tilfredse med, at levedygtighedskriteriet skal vurderes i forhold til det enkelte foster, og at bemærkningerne slår fast, at der er tale om en lægefaglig vurdering i det enkelte tilfælde.

Sene provokerede aborter er et felt, der er præget af to sæt relevante etiske vurderinger, men vurderinger, som i visse tilfælde trækker i hver sin retning. Det er med andre ord et om-

råde, vi ikke kan passe ind i firkantede regler og paragraffer, og derfor er det godt, at forslaget sætter nogle overordnede retningslinjer, men samtidig giver rum for, at den enkelte sag kan afgøres konkret på basis af et lægefagligt skøn.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Den socialdemokratiske ordfører, fru Dorte Bennedsen, lagde vægt på, at der skal være rum for at kunne varetage nogle helt nødvendige etiske og menneskelige hensyn. Det er jeg sådan set ikke uenig i. Så er spørgsmålet: Hvilket hensyn er det så mere præcist? Og dér kan det selvfølgelig godt være, uenigheden melder sig.

Men det spørgsmål, som jeg godt vil stille fru Dorte Bennedsen og Socialdemokratiet, når man nu lægger vægt på, at levedygtighedskriteriet ikke skal være hængt op på den ekstreme teknologiske indsats, som man i dag kan yde i forhold til også at redde for tidligt fødte børn, er, om Socialdemokratiet så finder, at den afgrænsning, lovforslaget rent faktisk sætter, og som betyder, at provokeret abort på levedygtige fostre vil være tilladt, når der altså er tale om handicappede fostre – det er jo tilfældet – er den rigtige afgrænsning? Synes Socialdemokratiet, at levedygtige fostre f.eks. med Downs syndrom, skal have lov til at blive frasorteret, blive til provokerede aborter, når de rent faktisk er levedygtige? Det synes jeg er en væsentlig problemstilling, også i forhold til den debat, som vi havde i sidste folketingsssamling om Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag B 69.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Ja, vi havde jo en lang debat, Kristeligt Folkepartis ordfører og jeg, ved behandlingen af Kristeligt Folkepartis forslag, og der kan jeg i hvert fald sige klart, at det forslag er vi ikke enig i. For hvis man følger det forslag, Kristeligt Folkeparti fremsatte, så må der, hvis der kommer et foster til verden efter 18. uge, overhovedet ikke foretages abort, uanset levedygtighed eller ikke levedygtighed. Det var det, der fremgik af Kristeligt Folkepartis forslag i foråret, og det er vi uenige i.

Så spørger hr. Sjørnsen mig om, hvad vi mener om Downs syndrom, og det kunne være andre ting. Jeg havde nær sagt – hvis ikke det bliver misforstået – vi mener ikke noget. Fordi det, der er det vigtige ved dette her, er, at det er

en lægefaglig vurdering. Vi skal ikke ind og lave paragraffer og bestemme, at det dér kan man, og det dér kan man ikke på det her område.

Vi synes, det er rigtigt og godt – altså ideen om at lave en ændring af abortloven er ikke groet i vores baghave, den udsprang af debatten her sidst. Vi var faktisk meget godt tilfredse med den abortlov, vi har, og vi synes, det er rigtigt, at det her i sidste instans kommer til at ende med et lægeligt skøn og ikke med firkantede paragraffer.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Jeg vil da godt understrege, at vi anerkender, at der ligger et andet forslag på bordet i dag end det, vi behandlede i sidste folketingssamling. Det er jo ikke Kristeligt Folkepartis forslag, vi tager stilling til i dag, men regeringens forslag, som jeg må formode at Socialdemokratiet trods alt står bag, selv om det måske ikke lige har groet i den socialdemokratiske baghave.

Og derfor bliver det jo centralt, når nu regeringen gerne vil være med til at knæsette et levedygtighedskriterium, så også at diskutere de undtagelser, og de store undtagelser, som jeg rent faktisk mener at regeringens forslag gør i forhold til levedygtighedskriteriet.

Og dér, hvor det jo lige præcis sætter ind og giver mulighed for, at der stadig væk skal være tilladelse til sene provokerede aborter også på levedygtige fostre, er jo bl.a. på genetisk indikation, eller hvad man vil kalde det, racehygiejnisk indikation, hvis man tager hele repertoiret med. Og der synes jeg, at det alligevel er meget, at den socialdemokratiske ordfører vil gøre spørgsmålet om, hvorvidt man skal kunne frasortere et foster med Downs syndrom, alene til en lægefaglig vurdering.

Der må jeg indrømme, at jeg synes, det er meget overraskende, at spørgsmålet om, hvorvidt et levedygtigt foster med Downs syndrom, hvoraf mange jo altså lever, havde jeg nær sagt, i bedste velgående i vores samfund i dag, til syvende og sidst skal have lov til at leve, når det er kommet ud over den levedygtighedsgrænse, alene skal være en lægefaglig vurdering. Men der må jeg jo så bare konstatere, at det er den socialdemokratiske ordførers holdning. Det forstår jeg simpelt hen ikke.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Når man ser forslaget her, må man jo sige, at med en folketingsgruppe på 42 medlemmer, der tænker over etiske spørgsmål, så er der en lang række opfattelser. Sådan må det jo være, hvis man tager etiske spørgsmål alvorligt, og vi havde jo for mindre end et år siden en god, etisk debat om denne sag her i Folketinget.

Jeg skal ikke gentage alle de etiske dilemmaer, der er i denne sag, blot igen konstatere: Det er altså, hvad menneskeheden er nået til, at vi kan holde liv i meget små fostre. Nogle gør man alt for at holde i live, fordi forældrene ønsker det, men det har altså så også den konsekvens med den teknologi, at der så er andre, der bliver slået ihjel.

Jeg misunder ikke ministeren, der er blevet sat til at skulle lave et lovforslag. Det er jo næsten en fuldkommen håbløs opgave. Men det, jeg godt kunne tænke mig at rejse til debat her i Folketingssalen, er, hvad det er, vi gør, når vi i lovforslaget indfører begrebet »levedygtig«. Er det nu, at det står med flammeskrift i et lovforslag og i en lov, at Folketinget tillader mord? Ja, jeg spørger bare. Men sådan er der nogle, der ser på det, og jeg synes nok, det er en diskussion værd.

For mit eget vedkommende har jeg i hvert fald lyst til at få udstillet, om der i realiteten er nogle forskelle på ordningerne i Sverige og i Norge og så det danske forslag, og om det her overhovedet rykker noget i forhold til praksis, som den er i dag. Det er nogle af de ting, vi vil bede om at få undersøgt i udvalget. Og vi vil så, når vi når til tredjebehandling, stemme efter de etiske opfattelser, hver enkelt måtte have.

Gitte Seeberg (KF):

Da den konservative ordfører, fru Henriette Kjær, ikke har mulighed for at være til stede her i salen i dag, skal jeg på hendes vegne redegøre for Det Konservative Folkepartis stillingtagen.

I Det Konservative Folkeparti er vi glade for det lovforslag, justitsministeren her har fremsat. Vi synes, der er fundet en fin balance mellem de forskellige meninger, der kom frem, da vi behandlede Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag, og vi er glade for, at det er gået så relativt hurtigt med at få lovforslaget fremsat.

For os er det et nødvendigt forslag. Det er nødvendigt, at vi tager diskussionen om levedygtighed, så vi ikke aborterer børn, der er i stand til at overleve. Det er en meget principiel sag for os. Og det er det, fordi det drejer sig om

respekten for livet. Når de små individer er i stand til at leve uden for livmoderen, er det også vores pligt at give dem et liv. Men lovforslaget er også nødvendigt, fordi det hænger sammen med den almindelige opfattelse af abort. Hvis folk i almindelighed erfarer, at der foretages sene aborter på levedygtige fostre, vækker det afsky hos de fleste. Det kan på sigt betyde, at der udvikles en generel modstand mod abort, altså også den, der kan foretages inden for 12 uger, og en sådan modstand vil i vores øjne være uheldig. For det er jo desværre sådan, at det kan gå galt, så en abort bliver nødvendig.

Derfor er det godt med den stramning, lovforslaget her lægger op til. Man har i lovforslaget ikke lagt sig fast på en bestemt ugegrænse. Det er udmærket, da det helt afgørende jo er, om fostret er levedygtigt eller ej. Det betyder, at hver enkelt kvinde vil blive undersøgt grundigt, og at der i hvert enkelt tilfælde skal tages omhyggelig stilling til fostrets størrelse og levedygtighed.

Vi håber derfor, man vil gøre sig umage og undersøge fostret nøje i stedet for at læne sig op ad den grænse, der nævnes i bemærkningerne, nemlig 24. uge. Det er vigtigt, at også fostre, der ligger under denne ugegrænse, undersøges nøje.

Så er der spørgsmålet om dispensation. Hvornår skal man give dispensation? Det er et uhyre svært spørgsmål, men vi synes, at den formulering, som to af rådets medlemmer, herunder formanden, er kommet med, lyder fornuftig. Her anbefales det, at dispensation kun gives i tilfælde, hvor barnets liv vil være forbundet med uafhjælpelig svær lidelse.

Dette er vi meget enige i. Men det kræver også, at vi får en vis konsensus om, hvad svær lidelse er. Downs syndrom, Turners syndrom og mindre hjertefejl er efter vores mening ikke svære lidelser.

Men det er en meget værdiladet diskussion at komme ud i. Vi vil derfor foreslå, at justitsministeren årlig redegør for årsagerne til de eventuelle dispensationer. Det mener jeg at man skylder Folketinget, så vi kan få et overblik over, om intentionerne i loven nu også er blevet fulgt. Så vi håber, at justitsministeren vil være imødekommende over for dette forslag.

Desuden synes vi, at det er meget vigtigt, at de amtslige abortsamråd bliver orienteret grundigt om, hvad denne nye lovændring indebærer, og hvorfor vi er blevet enige om den. Vi

håber derfor, at man skriver en læsevenlig vejledning og sikrer sig, at den nye ændring bliver et punkt på abortsamrådenes dagsorden.

Samtidig er det vigtigt, at der sættes ind med en ordentlig behandling af de kvinder, der måske i fremtiden vil blive nægtet abort. De skal have al den hjælp, der er nødvendig, for at de kan få et godt liv med barnet, som så fødes. Er barnet handicappet eller lider det af en kronisk sygdom, må man forberede den fødende på, hvad det indebærer, og sørge for, at forældrene kan komme i kontakt med andre forældre, der er i samme situation, samt sørge for, at de kan få ordentlig rådgivning hos eksperter og lign.

Hvis det er kvinder, der har ønsket abort på grund af sociale forhold, er det amternes opgave at hjælpe kvinden med både at klare det praktiske og det psykiske, altså sørge for, at hun kommer i kontakt med rette vedkommende. Denne opgave må ikke svigtes, men skal styrkes i fremtiden.

Med disse bemærkninger kan vi i Det Konservative Folkeparti stemme for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Jeg er glad for, at den konservative ordfører, i lighed med hvad jeg tidligere gav udtryk for i debatten, også kan se problemer i regeringens fremsatte lovforslag, idet man jo åbner op for, at der kan gives tilladelse til provokeret abort på levedygtige fostre, hvis der f.eks. er tale om genetiske fejl – i gåseøjne – ved det pågældende foster.

Nu er det ikke fru Gitte Seeberg, der er ordfører på området, så jeg ved ikke, om jeg kan stille spørgsmål. Men om ikke andet, så kan jeg i hvert fald opfordre De Konservative til i forbindelse med udvalgsarbejdet sammen med Kristeligt Folkeparti at arbejde for et ændringsforslag, der sikrer, at der ikke vil være den her uklarhed i lovgivningen, hvor man i virkeligheden udhuler det levedygtighedskriterium, som man så knæsætter i loven.

For det var vi jo i hvert fald enige om før sommerferien, da vi diskuterede Kristeligt Folkepartis lovforslag, og jeg må indrømme, at jeg synes, at selv om det kan være udmærket med diverse redegørelser fra ministre, tal og så videre – dem får vi jo en del af hen ad vejen – så sikrer det jo ikke, at Folketinget så går ind og tager stilling, hvilket jeg mener vi bør gøre. Det er sådan set Folketingets ansvar i denne her

sammenhæng i forhold til, hvordan vi vil definere levedygtighedskriteriet, så hvis fru Gitte Seeberg ikke kan svare på det i dag, så vil jeg da blot opfordre Det Konservative Folkeparti til at gå ind i den debat også i stedet for at lade sig nøje med en årlig redegørelse, som jeg forstod på ordførerens indlæg her i dag.

Anne Baastrup (SF):

I SF er vi grundlæggende tilfredse med den svangerskabsafbrydelseslov, som vi har, og vi har stor respekt for den måde, samrådene har forvaltet loven på.

På baggrund af den seneste kritik, der har været inden for de sidste par år, gik vi også positivt ind i en diskussion, da Kristeligt Folkeparti fremsatte deres beslutningsforslag sidste år, idet vi var indstillet på at tage den etiske diskussion, indstillet på at forholde os til flertals- og mindretalsindstillinger fra Etisk Råd.

Det, der har været afgørende for den indstilling, jeg fik her i dag – og jeg skal nok i parentes sige, at det ikke er helt sikkert, at gruppen står fuldstændig bag – er samrådenes hidtidige arbejdsform, ros til dem; det meget grundige arbejde, de har lavet på et meget kvalificeret grundlag, mener jeg vi skal kvittere for.

Det, der så også er afgørende for os i tilslutning til lovforslaget, er, at Sundhedsstyrelsen aktivt arbejder på at forbedre information til abortsøgende.

Det, vi jo også kan bruge udvalgsarbejdet til, er at finde ud af: Hvad vil det sige at være levedygtig? Skal vi med den her lovgivning på den måde, som selve lovtæksten er formuleret, så se frem til, at retten til fri abort inden for 12 uger droppes efter nogle år? Det tvivler jeg på der er konsensus om i Folketinget. SF vil i hvert fald være meget præcise i vores ønsker til justitsministeren for at få afgrænset: Hvad er konsekvenserne ved, at man tager sådan en generel bestemmelse om levedygtighed ind som den dispensationsmulighed eller mangel på dispensationsmulighed, der så ligger for de meget svære sager?

Det, der så også har været afgørende for os i støtten til det her lovforslag, er formuleringen i § 2, som jo ikke ændres i det her lovforslag, og der vil jeg så fremhæve, hvad der står i § 2. Der står, at selv om 12. svangerskabsuge er udløbet, kan en kvinde uden særlig tilladelse få sit svangerskab afbrudt, hvis indgrebet er nødvendigt for at afværge fare for hendes liv eller for alvorlig forringelse for hendes legemlige eller sjæle-

lige helbred og denne fare udelukkende eller ganske overvejende er lægeligt begrundet.

Der ligger en bestemmelse her, som jeg tror det er helt afgørende nødvendigt at vi også får afdækket, for man kunne jo forestille sig, at der var mennesker på psykiatriske hospitaler, hvor lægerne ikke havde været opmærksomme på en enkelt graviditet. Man kunne forestille sig, at der ville være meget store lægelige konsekvenser forbundet med, at den pågældende var tvunget til at gennemføre sin graviditet, selv om lægerne ikke eller selv om hun selv ikke havde opdaget, at hun var gravid så langt henne. Det her er et meget, meget vanskeligt etisk spørgsmål.

Umiddelbart siger jeg: SF støtter lovforslaget, således som det er formuleret, men vi skal bruge udvalgsarbejdet til at være helt, helt sikre på, hvad det konkret er, vi stemmer for, når lovforslaget går til tredjebehandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00

Mødet udsat kl. 11.59

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges

Birthe Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi faktisk godt tilfredse med det forslag til lovændring fra justitsministeren, som vi behandler her i dag, og som jo er den direkte udløber af det forslag fra Kristeligt Folkeparti, som vi behandlede i sidste samling.

Der sker nogle stramninger med det her lovforslag, men der bliver ikke indført nogen fast øvre grænse for, hvor sent i svangerskabet der skal kunne gives tilladelse til abort. Med det her forslag skal levedygtigheden vurderes individuelt for den enkelte gravides foster, og det må vi sige at vi synes er en helt udmærket idé.

Det gode ved forslaget er, at muligheden for en dispensation fra levedygtighedskriteriet nu er til stede, såfremt der opstår en fare for, at barnet bliver sygt, enten fordi der er nyopdagede skader på fosteret, eller fordi visse arvelige anlæg har udviklet sig på en sådan måde, at

den kommende fødsel vil sandsynliggøre, at der fødes et alvorligt sygt barn.

Den vejledende grænse for fri abort inden den 12. graviditetsuge vil vi i Dansk Folkeparti naturligvis ikke røre ved. Og vedrørende abort ud over den 12. graviditetsuge vil bestemmelserne være de samme som de nuværende: De regionale abortsamråd kan give tilladelse til en abort, såfremt den gravides eget liv er truet eller der er opstået en alvorlig fysisk eller psykisk sygdom, men også i tilfælde, hvor en gravid har været udsat for en sædelighedsforbrydelse.

Der forsvinder dog en række omstændigheder såsom hensynet til moderens umodenhed, manglende evne til at drage omsorg for barnet, alder, arbejdsbyrde og andre personlige forhold, der kan true den gravides evne til at tage vare på det kommende barn.

Efter vores vurdering vil det nye forbud mod abort af levedygtige fostre næppe få den helt store betydning, idet den praksis faktisk allerede bruges i Abortankenævnet. Og der skal tungtvejende grunde til at tillade abort på fostre, som er så gamle, at de havde kunnet overleve, såfremt de var kommet til verden ved en for tidlig fødsel.

Når vi ser på den oversigt over tilladelser til svangerskabsafbrydelser, der er givet i årene 1996, 1997 og 1998, viser det sig jo, at det faktisk drejer sig om ganske få aborter. Og vi er helt trygge ved, at der yderligere bliver tale om en lægeligfaglig vurdering i de enkelte tilfælde.

Den offentlige debat, som i sin tid blev rejst af et par sønderjydske jordemødre, har efter vores vurdering nu fundet et rimeligt leje.

Vi synes, det er i orden, at der med forslaget siges nej til en fast grænse og i stedet opereres med en individuel vurdering, når fosterets levedygtighed skal fastsættes. Desuden er der efter vores mening et samfundsmæssigt ansvar i forbindelse med et generelt forbud mod abort på levedygtige fostre.

Her vil jeg godt komme med en bibemærkning, og det er om de gravide mødre, der gerne vil abortere, men som lever under dårlige forhold. Dem vil vi fra Dansk Folkepartis side gerne have at man støtter økonomisk og med noget mere vejledning, når disse unge mødre på et eller andet tidspunkt gerne vil abortere, for der er altså mange danskere, der står i kø med hensyn til at adoptere danske børn, og der er alt for lang ventetid på adoptioner.

Men vi ser positivt på det her lovforslag og ser også frem til den kommende udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Fru Birthe Skaarup fra Dansk Folkeparti lagde vægt på, at samfundet har et ansvar i forbindelse med fastsættelse af en generel levedygtighedsgrænse. Sådan tror jeg fru Birthe Skaarup udtrykte sig, og det er jo da et udmærket udgangspunkt, når vi taler om netop de sene provokerede aborter, som vi gør i dag.

Men på baggrund af, at fru Birthe Skaarup i den debat om Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag, vi havde før sommerferien, var meget optaget af Downs syndrom, som også indgik i debatten dengang, vil jeg alligevel godt høre, om fru Birthe Skaarup og Dansk Folkeparti ikke finder det betænkeligt, at justitsministerens forslag rent faktisk lukker op for at give tilladelse til sene provokerede aborter af levedygtige fostre, netop når der er tale om genetisk indikation, altså om fostre, som f.eks. har Downs syndrom.

Får det ikke fru Birthe Skaarup og Dansk Folkeparti til at sige, at det her forslag altså ikke er godt nok; her må vi gå dybere ind i det spørgsmål i forbindelse med udvalgsbehandlingen, så at forslaget rent faktisk kommer til at ændre på den praksis, der er i dag?

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Det er rigtig nok, at Dansk Folkeparti under den behandling, vi havde i sidste samling, sagde, at vi også ser på, hvorledes disse levedygtige fostre ville kunne udvikle sig, idet vi synes, det er forkert, at man ikke kan føde børn, der er handicappede, altså børn med Downs syndrom, for de kan være søde, rare og udmærkede børn, som mange familier har glæde af, og vi har hørt mange forældre sige – det synes jeg er meget vigtigt at påpege – at vi skal jo ikke være ens i det her samfund.

Der kan godt være nogle kriterier, der går ud på, at børn født med Downs syndrom kan være udmærkede børn, som også kan udfylde en plads i det her samfund. Vi behøver ikke alle sammen at være så ensrettede, vi behøver ikke alle sammen at have de samme kriterier for, hvad vi synes er et godt liv. Jeg ved i hvert tilfælde, at mange forældre til netop disse børn er utrolig glade for, at de har beholdt deres børn.

Det vil jeg også sige, men lad os tage det op under udvalgsbehandlingen.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Lovforslaget er jo en udløber af en debat, som jeg mener på et tidspunkt gik noget ud af proportioner i forhold til antallet af provokerede sene aborter. Debatten hang ganske enkelt ikke sammen med problemets omfang. Men hvorfor det er så svært og var så svært at håndtere, er jo, fordi det at gribe ind i retten til livet i høj grad er et etisk spørgsmål.

Og før man ændrer det her, må man jo se på, hvordan det har fungeret med den praksis, der har været indtil nu, hvordan den lovgivning, der er, er blevet forvaltet, hvordan abortsamrådene har fungeret, og dér er det da min opfattelse, at de har fungeret ganske udmærket. Det kan man sådan set ikke sætte spørgsmålstegn ved, for det viser sig jo bl.a. i antallet af sene aborter. Det mener jeg at det gør, for der er meget få, og så er det kun, fordi det er meget nødvendigt.

Udfaldet af debatten dengang blev, at der var sociale indikationer, som man mente ikke længere skulle gælde, når det drejer sig om sådanne aborter, og at disse børn i stedet skulle bortadopteres, eventuelt ved fødslen, altså at man ikke mente, at de sociale indikationer skulle veje så meget, som de i nogle tilfælde gjorde. Men stadig væk vil jeg påpege, at det rent faktisk er få tilfælde.

Det, der er så væsentligt, er, at vi ikke i Folketinget begynder at fortælle, hvem man skal behandle, men holder os til, hvilke behandlinger man skal give, og så ellers overlader det til lægen i samråd, i det her tilfælde med kvinden, at vejlede om de her spørgsmål, sådan at vi ikke herindefra sætter en meget klar grænse for, hvornår man må foretage en abort, hvornår det er sidste ud kald for det, for der kan være tungtvejende grunde til, at det er nødvendigt alligevel.

Så vil man gerne have et levedygtighedskriterium, og det er vanskeligt at definere, hvad dét er. I nogle af høringssvarene står der jo: Skal det bare være, når barnet giver livstegn fra sig, eller skal det være, hvis barnet har mulighed for at leve i 7 dage, altså hvis levedygtigheden rækker til 7 dage, eller hvad skal det være for kriterium, vi opstiller?

Kvindens situation skal man jo også tage i betragtning, for det er ikke ret længe siden, vi havde en høring om gravide misbrugere, og

under den høring sagde May Olofsson blandt andet, at ifølge de forskellige konventioner, vi har vedtaget, har fosteret ingen rettigheder, og det overraskede os meget, for der var flere, der havde lyst til at give fosteret rettigheder i de sidste måneder af fostertilværelsen for at kunne hindre kvinden i at føde et barn med et fatalt alkoholsyndrom.

Så både dette og det, vi gør i dag, er vanskeligt, men jeg mener, at det, man har lagt på bordet her, er, at man retter loven ind efter praksis og klargør den på samme måde som i Sverige og i Norge, og det synes jeg er ganske glimrende. Men jeg synes, at det, der i realiteten er allertydeligst, og som jeg generelt vil holde mig til, er, at Århus Amts høringssvar, som er meget tydelige i alle instanser, ender med at sige, at man i øvrigt finder, at den nuværende abortlovgivning er hensigtsmæssig i sin aktuelle udformning – det går i øvrigt igen i mange af høringssvarene – at man synes, den dækker det, som den skal, og at man i praksis forvalter den ganske glimrende.

Men vi har ikke nogen problemer med at klargøre, hvad det er, vi vil, men vil bruge en hel del tid i udvalget på at se, hvad kriteriet egentlig er, og hvad det dækker.

Elisabeth Arnold (RV):

Det Radikale Venstre er grundlæggende tilfreds med den abortlovgivning, der er, og som har været gældende i mange år. Vi ønsker ikke, at der skal ændres ved retten til at få abort inden for 12 uger, men vi erkender, at der naturligvis er et problem, navnlig i takt med, at de teknologiske landvindinger, de teknologiske fremskridt, gør det muligt at redde livet for og holde liv i mange meget tidligt fødte børn.

Vi har ikke ønsket, som det oprindeligt var Kristeligt Folkepartis ønske, at få en fast ugegrænse for, hvornår man kan tillade sene provokerede aborter. Vi mener, at det at have et levedygtighedskriterium er den rigtige måde at gøre det på, selv om der er mange eksempler på, at det kan være svært at fastslå helt præcist, i hvilket omfang et foster er levedygtigt.

Men det ville efter min opfattelse være halsløs gerning, hvis vi her fra Folketingets side skulle begynde at opremse levedygtighedstegn med hensyn til, hvad man kan anvende som målestok og kriterium for, hvornår der kan foretages en sen provokeret abort. Det må være det lægelige skøn i samrådet med kvinden, som skal afgøre, om man kan foretage denne abort.

Men vi er enige i, at man skal være meget restriktiv med tilladelser til abort efter udløbet af den 12. uge, og det viser opgørelserne fra amterne jo også at man rent faktisk er.

Det, der er hovedsagen i det her lovforslag, er, at man faktisk præciserer den praksis, der finder sted i amterne i dag. Og det, vi sikrer os med det lovforslag her, er, at vi giver et signal til amterne om, at den praksis, der er nu, og som er restriktiv, ikke må skride. Der må altså ikke komme en glidning i praksis i amterne fremover. Det regner vi under alle omstændigheder heller ikke med at der gør. Det vil formentlig slet ikke være tilfældet. Men det er alligevel udmærket, at vi præciserer loven og siger: Vi ønsker ikke fra Folketingets side, at den stramme praksis, man har, slækkes. Derfor kan Det Radikale Venstre støtte dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Fru Elisabeth Arnold, Det Radikale Venstres ordfører, lagde meget vægt på, at det ikke er Folketinget, der kan definere og fastsætte levedygtigheds- eller livstegnskriterier, og det er jeg da sådan set enig i kan være vanskeligt, og det vil mange i dag i hvert fald mene til en vis grad afhænger af fosteret selv. Men netop når det gælder adgangen til at få foretaget sen provokeret abort i henhold til det lovforslag, vi behandler i dag, er der i hvert fald én mulighed, der åbnes for, nemlig at man kan få foretaget sen provokeret abort på genetisk indikation, altså at fosteret kan frasorteres på grundlag af et handicap, og det er jo ikke kun, for mig at se i hvert fald, en lægefaglig vurdering, det er også et spørgsmål om, hvilke fostre vi vil give retten til liv, i forhold til, at de rent faktisk er levedygtige. Og dér vil jeg spørge den radikale ordfører, som ikke forholdt sig lige præcis til den problemstilling i sin ordførertale, om Det Radikale Venstre ikke dér ser et problem i det forslag, som regeringen i dag har til behandling.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil medgive, at der er et problem, men jeg kan ikke se, hvordan vi kan løse det. Jeg mener, det må være levedygtighed taget i den forstand, som står beskrevet i bemærkningerne, der skal tages som udgangspunkt, og det ville være halsløs gerning, hvis Folketinget begyndte at lave en positivliste eller negativliste over for-

skellige typer af lidelser, som vi så pålagde de lægefaglige myndigheder rundt omkring i amterne at tage i betragtning.

Jeg mener, at det, som Etisk Råds formand har agiteret for i bemærkningerne: at det skal være forbundet med en uafhjælpeligt svær lidelse, hvis barnet bliver født, der skal være det retrningsgivende. Så jeg mener ikke, vi skal gå ind for en positiv-/negativliste; det mener jeg ville være helt forkert af os.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Uanset hvordan man ser på det – Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre har jo ikke den samme grundlæggende holdning til hele abortspørgsmålet som sådan – er jeg enig i, at det ville være en meget ulykkelig situation, hvis Folketinget på det her område, som det er tilfældet i forbindelse med diskussionen om brug af fosterdiagnostik, når det gælder kunstig befrugtning, skulle gå hen og lave en positiv-/negativliste, for det mener jeg simpelt hen er komplet umuligt. Dér er jeg enig med fru Elisabeth Arnold.

Men det er dog ikke anderledes på det her område, end at man i Norge og Sverige – som ministeren jo også henviser til i sit lovforslag, idet han siger, at vi hermed bringer os på højde med det, der sker i de andre nordiske lande – har et levedygtighedskriterium, som så i den konkrete situation bliver anvendt ud fra lægefagligt skøn, men hvor der ikke er nogen dispensationsadgang, for så vidt angår sent provokeret abort på genetisk indikation. Det kan altså godt lade sig gøre i praksis.

Men når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt der skal åbnes for den mulighed eller ej, må jeg altså forstå den radikale ordfører derhen, at Det Radikale Venstre synes, den mulighed fortsat skal være der. Det hænger selvfølgelig også meget godt sammen med den holdning, at der i praksis ikke skal ske de store ændringer, som man kunne forstå af Det Radikale Venstres ordførers indlæg, og det beklager jeg sådan set.

Søren Søndergaard (EL):

Enhedslisten støtter retten til abort, men samtidig mener vi selvfølgelig, at der skal gøres så meget som muligt for at forhindre, at kvinder bliver tvunget eller føler sig tvunget til at bruge den ret, og det handler om en mangestrengt indsats:

Det handler om prævention for at forhindre uønsket graviditet, det handler om miljøforbedringer, ikke mindst inden for arbejdsmiljøområdet, for at undgå misdannede fostre, og det handler om at ændre holdninger i samfundet til samfundsborgere, som ikke er lige præcis som gennemsnittet.

Det handler også om at mindske de sociale problemer, som kan opstå som følge af det at få et barn, og det er noget med støtte til enlige mødre. Og i den forbindelse kan jeg ikke lade være med at nævne den absurditet, at for en SU-modtager, som har et barn, øges SU'en ikke, men det gør retten til at arbejde mere, inden der trækkes i SU'en.

Dér er der altså en masse ting, der burde gøres for at gøre det bedre for folk at få børn og dermed også gøre noget ved, at der finder for mange aborter sted.

Men det er jo desværre ikke det, det her forslag handler om. Det var jo ellers det, der ville være fremadrettet. Det her forslag prøver at gå ind i, synes vi, et meget lille område, hvor man vil lave en afgrænsning, som er utrolig vanskelig at lave.

Og vi har problemer med det her forslag. Vi synes, som også Dansk Kvindesamfund har sagt, at den nuværende lov i det store og hele fungerer godt. Det er en lov, som sikrer fri abort frem til den 12. uge, og det er en lov, som sikrer, at efter den 12. uge kan abort bevilges ved enstemmighed i abortsamtal eller i Abortankennævnet. Og det er i øvrigt en lov, som giver sundhedspersonalet ret til på anmodning at blive fritaget for at deltage i udførelsen af aborten.

Hvorfor kommer så denne her ændring? Ja, for os er det uklart. Ændringen betyder f.eks., at man ikke længere kan bevilges abort efter den 12. uge i henhold til § 3, stk. 1, nr. 1, hvis fostret må antages at være levedygtigt.

Formuleringen »antages at være levedygtigt« kan jo nok sættes til en del diskussion, for det kan vel i virkeligheden først afgøres endeligt, hvis det er afprøvet, og det er jo lidt svært, hvis man snakker om en abort.

Men hvad er det for en mulighed i § 3, stk. 1, nr. 1, der dermed fjernes? Jo, den mulighed fjernes, at man kan få tilladelse til svangerskabsafbrydelse efter den 12. uge, »hvis svangerskabet, fødslen eller omsorgen for barnet medfører fare for forringelse af kvindens helbred på grund af foreliggende eller truende legemlig eller sjælelig sygdom eller svækkelsestilstand eller som følge af hendes øvrige livsforhold«.

Den mulighed tager man altså ud, den giver ikke længere abort.

Så ved jeg godt, at når jeg læser det op, vil ministeren straks sige: Nå ja, men vi henviser til § 2, hvor der er en formulering, der ikke svarer helt til det, men som måske dækker noget af det samme. Men hvorfor foretager man så ændringen? Hvorfor undtager man så § 3, stk. 1, nr. 1? Man undtager jo ikke alle de bestemmelser, der er i § 3, stk. 1; man medtager de fleste af dem undtagen én. Hvorfor undtager man lige præcis denne her?

Det kan jo efter vores opfattelse kun forstås – hvis der skal være nogen mening i galskaben – når man i bemærkningerne på side 7 kan læse: »Der er tale om en skærpelse i forhold til de strenge krav, som efter loven allerede gælder i dag.«

Det er kun sådan, det kan forstås, for ellers er det jo bare noget sniksnak og lidt overfladertorik for at skøjte hen over et problem, som er rejst.

Vi må klart sige: Vi ønsker ikke at deltage i denne her stramning, og vi ønsker især ikke at deltage i denne her stramning, hvis den kan føre til en forringelse af kvinders helbred. Og det er altså det, som vi ser at der lægges op til her, og derfor kan vi ikke støtte lovforslaget, medmindre der sker den ændring, at man undtager § 3, stk. 1, nr. 1, og hvis man havde villet dét, havde man jo nok gjort det.

Jann Sjursen (KRF):

I sidste folketingssamling fremsatte Kristeligt Folkeparti forslag nr. B 69 om forbud mod provokeret abort på levedygtige fostre.

I forbindelse med førstebehandlingen tilkendegav ministeren, at regeringen ville komme med sit eget forslag, og det er så det, vi behandler i dag.

Jeg vil gerne fastslå, at vi fra Kristeligt Folkepartis side er glade for, at regeringen efter lang tids grundig debat, ikke mindst takket være de to sønderjyske jordemødre Kirsten Lyck og Bente Torp og en udtalelse fra Det Ethiske Råd, endelig har fremsat sit eget forslag vedrørende sene aborter.

Lovforslaget er et skridt i den rigtige retning; men jeg vil gerne understrege, at det ikke er et uproblematisk forslag. Tværtimod åbner det for nogle nye problemstillinger, som vi ser det fra Kristeligt Folkepartis side.

Regeringen vælger, som vi også gjorde det fra Kristeligt Folkepartis side i forbindelse med

vort beslutningsforslag sidste år, at tage udgangspunkt i et levedygtighedskriterium og at give det levedygtige foster en retsbeskyttelse, som det ikke har i dag.

Det er et udgangspunkt, som vi også kender fra den norske og den svenske lovgivning; men hverken i Norge eller i Sverige har man mulighed for dispensation til provokeret abort, når fosteret er levedygtigt

Justitsministeren skriver ellers på side 6 i bemærkningerne til lovforslaget: »En lovmæssig mærkning vil også svare til, hvad der bl.a. gælder i Norge og Sverige.«

Det er altså efter vores opfattelse ikke helt rigtigt, men desværre er der også mange høringssvar, der lægger til grund, at vi nu i Norden får ensartede regler på området.

Regeringen har på trods af, at den knæsetter princippet om levedygtighed i sit lovforslag, valgt at give de amtslige abortsamråd mulighed for at give tilladelse til provokeret abort på levedygtige fostre i de tilfælde, hvor fosteret har invaliderende misdannelser med videre.

Denne dispensationsadgang er vi bestemt ikke enige i fra Kristeligt Folkepartis side. Hvorfor skal syge og handicappede, men vel at mærke levedygtige, fostre ikke være beskyttet af loven? Er levedygtige fostre med Downs eller Turners eller Klinefelters syndrom ikke livet værd?

Selv om vi har en meget liberal abortlovgivning i Danmark, er det trods alt en gængs opfattelse, at der må være en grænse for, hvornår provokeret abort skal være tilladt, hvornår grænsen for hensynet til andre end lige netop fosteret er nået. Den grænse, som regeringen sætter, er ved fosterets levedygtighed, men altså blot ikke for fostre med handicap. Her overlades beslutningen til forældrene og de amtslige abortsamråd.

Hvis forslaget vedtages, åbner Folketinget dermed for en fortsat frasortering også ud over 12. svangerskabsuge, men overlader altså beslutningen derom til andre.

Det er uholdbart, sådan som det også er blevet påpeget i flere høringssvar. Lad mig her blot nævne høringssvarene fra Embedslægeforeningen, Det Sygeplejeetiske Råd og Bente Torp.

Kristeligt Folkeparti vil i forbindelse med udvalgsarbejdet bore i det spørgsmål, og jeg forventer, at vi stiller ændringsforslag herom i forbindelse med andenbehandlingen, da vi ikke er

tilfredse med lovforslagets formuleringer om undtagelser fra princippet om levedygtighed.

Et andet spørgsmål, som er vigtigt for Kristeligt Folkeparti, er spørgsmålet om rådgivning og støtte til de abortsøgende kvinder og til dem, der har fået foretaget provokeret abort.

Det Ethiske Råd siger i sit høringssvar, at der bør sikres en lovhjemmel med ret for kvinden og familien til information forud for stillingtagen til abort. Heri er vi ganske enige. Rådet henviser endvidere til Sverige, hvor man giver kvinden støttesamtaler både før og efter en abort. Også det spørgsmål synes jeg vi skal se nærmere på i forbindelse med udvalgsbehandlingen, og det har jeg også forstået at flere af de øvrige partier er villige til, og det glæder mig.

Afslutningsvis synes jeg, det er på sin plads at understrege, at selv om de sene provokerede aborter udgør en særlig problemstilling på abortområdet, udgør de dog kun en mindre del af den samlede problemstilling. Op imod 17.000 menneskeliv bliver hvert år frasorteret før 12. svangerskabsuge uden særlig tilladelse.

Det rejser efter Kristeligt Folkepartis opfattelse langt større etiske problemer, end de sene aborter gør, selv om disse problemer selvfølgelig er væsentlige nok i sig selv.

Konkluderende vil jeg altså sige, at vi på trods af de kritiske bemærkninger, som jeg her og under debatten har givet udtryk for, ser frem til udvalgsbehandlingen, også i håb om, at vi får forbedret regeringens lovforslag.

Tom Behnke (FRI):

Jeg skal indlede med at understrege, at Frihed 2000 er fritstillet i det her spørgsmål, så hvorledes gruppens medlemmer vil stemme ved tredjebehandlingen, vil vise sig.

For mit eget vedkommende er der ingen tvivl om, at fri abort også fortsat bør være en ret. Men det, som lovforslaget her specifikt tager fat i, er jo de sene provokerede aborter, og vi har jo i Folketingets Retsudvalg og også i andre udvalg i Folketinget gentagne gange haft besøg af deputationer, som har redegjort for, hvordan det ser ud i virkelighedens verden. Og vi har jo fået nogle ganske forfærdelige beretninger om, hvorledes man i nogle, heldigvis få, tilfælde foretager sene provokerede aborter med den konsekvens til følge, at når fosteret kommer ud, lever det rent faktisk videre, i visse tilfælde endda i flere timer, men at fosteret så bare får lov til at ligge og dø af sig selv.

Det er beretninger, som jeg ikke mener man kan sidde overhørig. Det er beretninger, som fuldt ud berettiger til et lovforslag som det foreliggende, og derfor er jeg positivt indstillet over for forslaget.

Jeg mener, det er korrekt, som ministeren har gjort det, at tage udgangspunkt i levedygtighedskriteriet, og det vil sige, at lige så snart vi taler om et foster, der ville kunne leve videre, hvis ellers fødslen blev gennemført på normal vis på det pågældende tidspunkt, skal man være særdeles varsom med at tillade, at der foretages en provokeret abort.

Der er dog, som ministeren også lægger op til, nogle helt eksakte undtagelser, hvor dette alligevel kan lade sig gøre, og det er nogle undtagelser, som jeg er helt enig med ministeren i. Men jeg er samtidig enig med hr. Søren Søndergaard i, at den tekniske udformning af paragraffen bør vi naturligvis se på. Jeg mener, at hr. Søren Søndergaard har peget på noget væsentligt med hensyn til den tekniske udformning. Men en teknisk udformning egner sig jo alt andet lige bedre til en udvalgsbehandling end til en diskussion her i salen under førstebehandlingen.

Det er en svær balance, vi har at gøre med her, men efter min bedste overbevisning er det her en moderat opstramning, som alt andet lige vil gøre det bedre, og derfor støtter jeg lovforslaget.

Ester Larsen (V):

Det er positivt, at regeringen omsider er nået til erkendelse af, at det er nødvendigt at stramme abortloven op med hensyn til de sene provokerede aborter. Det har taget umådelig lang tid og er resultatet af en årelang debat. Debatten blev rejst af to sønderjyske jordemødre, der personligt har følt sig etisk anfægtet af at opleve livstegn fra levedygtige fostre, som har været genstand for sene abortindgreb.

Det er et sundhedstegn for demokratiet, at det kan lade sig gøre for enkeltpersoner at rejse en etisk debat, som får konsekvenser for en ufuldstændig lov. Det er bare beklageligt, at det forudsætter en helt ualmindelig styrke og udholdenhed, som tilfældet har været i den aktuelle sag.

Regeringsinitiativet kan altså føres tilbage til personer blandt det udøvende sundhedspersonale. Regeringen har også i denne sag fået hjælp fra Etisk Råd. Det er herfra kriteriet om fosterets levedygtighed stammer. Rådet har således givet

et meget nyttigt redskab til at fastsætte den nødvendige grænse på anden vis end de hidtil benyttede, nemlig fosteralderen. Med den nye formulering fjerner man en risiko for, at bestemmelsen forældes på grund af teknologiudvikling, så vi skylder Etisk Råd tak for denne inspiration.

Debatten igennem de senere år har afdækket, at der er behov for at beskytte det levedygtige barns ret til livet. Har et foster nået et udviklingsstrin, hvor det ville være levedygtigt efter en spontan fødsel, bør det ikke fratages retten til livet på grund af sociale problemer.

Jeg kan personlig støtte lovforslagets intentioner, nu hvor det omsider foreligger.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Lovforslaget, som vi behandler her i dag, er et lovforslag, der er kommet til verden efter en længere tids offentlig debat om vores lovgivning om svangerskabsafbrydelse, og specielt jo det, som lovgivningen her sigter mod, de sene, provokerede aborter.

Det er rigtigt, som flere ordførere har været inde på, at der har været en offentlig debat, som jo bl.a. har været ført af to sønderjyske jordemødre, som jeg selv har haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet med. Foranlediget af den drøftelse bad jeg Etisk Råd om at se på spørgsmålet ud fra en etisk vurdering af de sene provokerede aborter, og vi fik i oktober måned 1997 et svar fra Etisk Råd. Ikke et svar, hvor Etisk Råd var enig i sine anbefalinger. Etisk Råd er på dette spørgsmål splittet i deres anbefalinger. Men ikke desto mindre fandt jeg i en del af de anbefalinger, som lå fra medlemmer af Etisk Råd, et grundlag for at arbejde videre med spørgsmålet, og vi udarbejdede et lovforslag, som har været til høring, og som stort set er det, der nu er til behandling her i Folketinget.

Målet for mit vedkommende og for regeringen har hele tiden været at finde den rigtige balance mellem de forskellige hensyn, der gør sig gældende i dette væsentlige etiske spørgsmål. Men jeg vil godt – også foranlediget af nogle af ordførernes indlæg her i dag – understrege, at der hverken fra min eller fra regeringens side er planer om at røre ved retten til fri abort, eller ved retten til abort i tilfælde, hvor kvinders liv eller helbred er i fare.

Lovudkastet vedrører alene de helt sjældne sager, hvor der meget sent i graviditeten bliver spørgsmål om abort, og hvor fostret må antages at være levedygtigt. Her lægger vi med loven

op til en skærpelse i forhold til de strenge krav, som allerede er gældende i dag. Der vil kun kunne gives tilladelse til abort, hvis der er fare for, at barnet på grund af arvelige anlæg eller beskadigelse eller sygdomme i fostertilstanden vil få en alvorlig legemlig eller sjælelig lidelse, og at disse omstændigheder med afgørende vægt taler for, at der foretages svangerskabsafbrydelse.

Det tror jeg er meget vigtigt at holde fast i, for så snart vi kommer til at tale om retten til svangerskabsafbrydelse, ja, så er det meget vigtigt, at man er præcis, sådan at man ikke også skaber en unødigt angst eller forvirring ude i vores samfund.

Jeg er meget enig med fru Gitte Seeberg i nødvendigheden af at foretage en meget grundig rådgivning og vejledning af gravide kvinder, som ønsker provokeret abort. Når vi ikke har taget det med her i lovforslaget, er det, fordi det, om jeg så må sige, ligger uden for det justitsministerielle område og i høj grad er sundhedsministerens gebet, og som alle ved, er det et område, der arbejdes meget indgående med.

Som flere ordførere har været inde på, får vi med lovgivningen her på samme vis som de andre nordiske lande et levedygtighedskriterium ind i vores svangerskabsafbrydelseslov, hvis Folketinget vedtager lovforslaget, men på en måde, hvor det adskiller sig væsentligt fra den debat, vi havde, foranlediget af Kristeligt Folkepartis beslutningsforslag nr. B 69 i folketingssamlingen 1998 og 1999, hvor der blev lagt en fikseret grænse. Vi tager udgangspunkt i den enkelte kvinde, den enkelte kvindes situation og den enkelte kvindes foster, og det er det, som giver mulighed for, at der også kan være dispensationsadgang for de sene provokerede aborter.

Jeg synes, det er den rigtige balance, vi har fundet, og jeg er glad for, at mange ordførere har tilkendegivet, at de er enige i den balance. Jeg håber således, at vi vil få en konstruktiv og frugtbar debat under udvalgsbehandlingen. Vi skal i hvert fald fra Justitsministeriets side være til rådighed over for Folketingets Retsudvalg med at besvare alle de mere teknisk betonedede spørgsmål, der måtte være, men selvfølgelig også tage del i den etiske debat, der også vil komme i forlængelse af forslaget her.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):
Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 50:
Forslag til lov om ændring af lov om stats-tilskud til energibesparelser m.v. i erhvervs-virksomheder. (Brancheopdeling og udvidelse af kredsen af tilskudsberettigede).
Af miljø- og energiministeren (Svend Auken).
(Fremsat 27/10 99).

Sammen med denne sag foretoges:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 51:
Forslag til lov om ændring af lov om stats-tilskud til dækning af udgifter til kuldiioxid-afgift i visse virksomheder med et stort energiforbrug. (Ændring af promskriteriet, bundfradrag og tilskud til energiafgift af rumvarme og varmt vand m.v.).
Af miljø- og energiministeren (Svend Auken).
(Fremsat 27/10 99).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 52:
Forslag til lov om ændring af lov om kuldiioxidafgift af visse energiprodukter, lov om afgift af naturgas og bygas, lov om afgift af elektricitet, lov om energiafgift af visse mineralolieprodukter m.v. og lov om afgift af stenkul, brunkul og koks m.v. (Ændring af proceslisten og afgift af rumvarme).
Af skatteministeren (Ole Stavad).
(Fremsat 27/10 99).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 53:
Forslag til lov om ændring af lov om Arbejds-markedets Tillægspension. (Kompensation for arbejdsgivernes bidrag).
Af arbejdsministeren (Ove Hygum).
(Fremsat 27/10 99).

Lovforslagene sattes til forhandling.